

SZAKMAI TÁJÉKOZTATÓ — FELSŐOKTATÁS

Egyetemi oktatóknak

A hallgató mint érintett — felismerés, meghallgatás és a szerep határai

A hallgató cselekvőképes felnőtt · Nem terápia — irányítás a segítséghez · Hatalmi viszony: vigyázz vele ·
Magas kockázat

A párkapcsolati erőszak az egyetemi korosztályt (18–25 év) is súlyosan érinti — gyakran az első komoly párkapcsolatban, kortárs viszonyban. Az oktató pedig az egyik felnőtt, akivel a hallgató rendszeresen, bizalmi közelségben találkozik.

A hallgató cselekvőképes felnőtt: a döntés mindig az övé. Az oktató szerepe nem a megmentés és nem a terápia, hanem a felismerés, a meghallgatás és az egyetem segítő rendszeréhez való irányítás — miközben a tanár-diák hatalmi viszonyral maga is felelősen bánt.

01

MIÉRT PONT AZ OKTATÓ?

- A párkapcsolati erőszak gyakran a fiatal felnőttkorban, az első komoly kapcsolatokban kezdődik — az egyetemi évek épp ebbe az időszakba esnek. [\[WHO\]](#)
- Az oktató rendszeresen, hosszú időn át látja a hallgatót, és sokszor bizalmi viszonyban van vele — észreveheti, ha valaki megváltozik, visszahúzódik, vagy a teljesítménye látható ok nélkül romlik.
- Az egyetemi kontextusnak sajátos jele van: a bántalmazó partner a hallgató tanulmányait is kontrollálhatja — ki ne járjon órára, kivel ne dolgozzon együtt, hagyja ott a szakot. Ez a részvételben és a teljesítményben válik láthatóvá.
- A hallgató cselekvőképes felnőtt: nincs gyermekvédelmi jelzési kötelezettség, a döntés mindig az övé. Az oktató szerepe a felismerés és a megfelelő segítséghez irányítás, nem a beavatkozás.
- Az egyetemnek kiépített segítő rendszere van (mentálhigiénés tanácsadás, esélyegyenlőségi koordinátor, etikai bizottság) — az oktató dolga nem a megoldás, hanem hogy a hallgató eljusson ezekhez.

Nem kell terapeutának vagy nyomozónak lenned. Elég, ha észreveszed, hogy valami nincs rendben, emberként meghallgatsz, és tudod, hová irányíthatod a hallgatót az egyetemen belül.

02

MIRE FIGYELJEK A HALLGATÓNÁL?

A TANULMÁNYOKBAN LÁTHATÓ JELEK

- Hirtelen romló teljesítmény, sorozatos hiányzás, határidők elmulasztása látható ok nélkül, főleg, ha korábban megbízható volt.

SZEMÉLYES, VISELKEDÉSI JELEK

- A hallgató egyre zárkózottabb, szorongóbb, fáradtabb; feltűnően figyeli a telefonját, ideges lesz üzenetek, hívások közben. [\[UK Home Office\]](#)

- Visszalépés a közös munkából, csoportprojektekből; a hallgató kerüli az esti, hétfői vagy közös programokat.
- A hallgató megemlíti, hogy a partnere nem szeretné, ha bejárna, továbbtanulna, vagy bizonyos emberekkel dolgozna együtt.
- Gyakori, indokolatlannak tűnő kérdés halasztásra, mentességre, vagy hirtelen szakváltási, kimaradási szándék.

- A partner gyakran megjelenik, „beül” az órára, megvárja, ellenőrzi — vagy a hallgató folyamatosan beszámolni kényszerül a hollétéről.
- Láthatóan a partner dönt a hallgató idejéről, pénzéről, kapcsolatairól; a hallgató szabadkozik vagy fél a következményektől.
- Megmagyarázatlan sérülések, a partnertől való félelem, megalázás, lekicsinylés említése a beszélgetésekben.

Egyetlen jel önmagában nem bizonyíték, és sok mindennek más oka is lehet (vizsgastressz, betegség, anyagi gond). De a halmozódás, az ismétlődés és a partner kontrolláló jelenléte ad okot a félelemre.

03

HOGYAN BESZÉLJEK A HALLGATÓVAL?

A cél nem a kihallgatás, hanem hogy a hallgató tudja: észrevetted, és van kihez fordulnia. A döntés és a tempó mindig az övé.

- Keress nyugodt, négy szemközti alkalmat (pl. fogadóóra), és indulj a tanulmányi helyzetből: „Az utóbbi időben más vagy / nehezebben megy. Minden rendben?” — nyomásmentesen.
- Hallgass többet, mint amennyit kérdezel; ne faggasd, ne nyomozz a magánéletében — hagyd, hogy ő vezesse a beszélgetést, a saját tempójában.
- Vedd komolyan, amit mond: „Köszönöm, hogy elmondtad.” „Sajnálom, hogy ilyen nehéz helyzetben vagy.” „Köszönöm, hogy megbíztál bennem ennyire.” — a hallgató érzéseit ismerd el, ne a helyzetet ítéld meg.
- Ne minősítsd a partnert, és ne próbáld eldönteni helyette, mit kellene tennie — a kérést tanács és a hibáztatás elzárja a bizalmat.
- Ne mondd meg, mit tegyen (hogy hagyja el, jelentse fel) — a kilépés folyamat és a legveszélyesebb időszak is lehet; tiszteld a döntését és az autonómiáját.
- Irányítsd a megfelelő segítséghez: az egyetem támogató szolgáltatásaihoz (pl. mentálhigiénés tanácsadás, esélyegyenlőségi koordinátor), illetve a témára specializálódott civil szervezetekhez (NANE, Patent) — ezt diszkréten, az ő döntésére bízva.

Nem kell megoldanod a helyzetet. „Észrevettem, hogy nehéz. Itt vagyok, és tudom, hová fordulhatsz, ha szeretnéd.” — sokszor ennyi az első, legfontosabb lépés.

04

A TANÁR–DIÁK HATALMI VISZONY

Az oktatónak értékelő hatalma van a hallgató felett (jegyek, ajánlások, szakmai jövő). Ez bizalmi közelséget adhat, de fokozott felelősséget is — épp ezért a szerephatárok itt különösen fontosak.

- Soha ne használd ki a helyzetet: a kiszolgáltatott, bántalmazást átélő hallgató felé közeledni, függőséget építeni, vagy a segítségért „cserébe” bármit elvárni súlyos visszaélés.

- A hatalmi helyzetted miatt a hallgató nehezebben mond nemet — ügyelj rá, hogy a támogatás soha ne legyen tolaakodó, és mindig az ő döntésén alapuljon. [\[Nftv. 2011. évi CCIV.\]](#)
- Tartsd a szakmai kereteket: a segítő beszélgetés a fogadóórán, hivatalos téren belül történjen, ne csússzon át személyes, magánjellegű kapcsolatba.
- Ismerd a saját korlátaidat: nem vagy a hallgató terapeutája, barátja vagy megmentője — a feladatod a felismerés és az irányítás, a szakmai távolság megtartásával.
- Ha maga az egyetem berkein belül (oktató, hallgatótárs) éri zaklatás vagy visszaélés a hallgatót, az etikai bizottság és az esélyegyenlőségi koordinátor az út — ide te is irányíthatod.

A hatalmi viszony kétélű: ugyanaz a bizalom, ami lehetővé teszi, hogy segíts, vissza is élhető. A jó oktató épp azzal véd, hogy tudatosan tiszteletben tartja a hallgató autonómiáját és a szakmai határokat.

05

HOVÁ IRÁNYÍTSAM A HALLGATÓT?

- Egyetemi mentálhigiénés / életvezetési tanácsadás: térítésmentes, titoktartással működő szolgáltatás a hallgatóknak — de nem pszichoterápia és nem krízisellátás. [\[Nftv. 11. §\]](#)
- Esélyegyenlőségi koordinátor / bizottság: ha a hallgatót védett tulajdonsága miatt éri hátrány, vagy esélyegyenlőségi kérdés merül fel.
- Etikai bizottság: ha a zaklatás, visszaélés az egyetemen belül (oktató, hallgatótárs részéről) történik — a hallgató ide bejelentést tehet.
- Külső segítő szervezetek: a párkapcsolati erőszak speciális támogatására a NANE és a Patent áll rendelkezésre; krízisben az OKIT és a Lelki Elsősegély (116-123).
- Akut veszély esetén a 112 — az egyetemi tanácsadás kifejezetten nem alkalmas sürgősségi, krízishelyzet kezelésére, ilyenkor a rendőrség és a krízisvonalak az út.
- Add át az információt, ne a döntést hozd meg helyette: a hallgató maga dönt, mikor és kihez fordul — a te dolgod, hogy tudja, hová lehet.

Nem kell mindent tudnod a segítő rendszerről. Elég, ha tudod, hogy létezik, és a hallgatót elindítod felé — a többit a megfelelő szakemberek elvégzik.

06

MIT NE TEGYEK?

✗ <i>Kihasználni a tanár-diák hatalmi viszonyt, vagy a kiszolgáltatott hallgató felé személyesen közeledni.</i> ✗ <i>Faggatni, nyomozni a hallgató magánéletében, vagy „vallomásra” bírni.</i> ✗ <i>Tanácsot osztogatni, megmondani, hogy „el kell hagynod”, vagy rábeszélteni a feljelentésre, szakításra.</i> ✗ <i>A partnert minősíteni, ócsárolni a hallgató előtt — ezzel a hallgatót zárhatod el.</i>	✗ <i>Hibáztatni a hallgatót („miért tűröd?”), vagy a döntése helyett dönteni.</i> ✗ <i>A hallgató közlését kifecsegni kollégáknak, más hallgatóknak — ez súlyos bizalomszegés és veszély.</i> ✗ <i>Terapeutát játszani, vagy a hallgató magánügyébe szakmai szerepen túl belebonyolódni.</i> ✗ <i>Megsértődni, ha a hallgató nem fogadja meg, amit mondasz, vagy nem úgy reagál, ahogy várnád.</i>

AZONNALI FIGYELEM ÉS A BIZTONSÁG ELSŐBSÉGE SZÜKSÉGES, HA AZ ALÁBBIK BÁRMELYIKE FENNÁLL

- A hallgató konkrét, közvetlen bántalmazásról, fenyegetésről vagy halálfélelemről számol be. [\[EU 2024/1385\]](#)
- Fojtogatás említése — a későbbi súlyos vagy halálos erőszak egyik legerősebb ismert kockázati jele. [\[Campbell et al. 2003\]](#)
- Súlyos, friss sérülés, vagy a hallgató önbántalmazásra, súlyos krízisre, öngyilkosságra utaló jeleket mutat.
- Halálos fenyegetés, fegyver említése vagy fegyverrel való fenyegetés a kapcsolatban. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- Szakítás, kiköltözés, a kapcsolat lezárása körüli fokozódó fenyegetés, zaklatás — ez a legmagasabb kockázatú időszak. [\[National DFV Bench Book\]](#)
- A partner megjelenik a campuson, a kollégiumban, és fenyeget vagy üldözi a hallgatót. [\[EU 2024/1385\]](#)

Közvetlen, akut veszély esetén a 112 hívása szükséges lehet. Az egyetemi tanácsadás nem krízisellátás — ilyenkor a rendőrség, a mentők és a krízisvonalak (Lelki Elsősegély 116-123) az út. A biztonság minden mást megelőz. [\[Campbell et al. 2003\]](#)

Felsőoktatás és hallgatói jogok

[2011. évi CCIV. törvény \(Nftv.\)](#)

Felsőoktatás; a hallgatói tanácsadó rendszer és az egyenlő bánásmód, a zaklatás tilalma (11. §).

Párkapcsolati erőszak, kontroll, kockázat

[UK Home Office – Statutory Guidance](#)

Kényszerítő kontroll (coercive control): izoláció, gazdasági és érzelmi kontroll.

[Campbell et al. 2003](#)

Fojtogatás — a gyilkossági kockázat többszörös emelkedése (AJPH).

[National DFV Bench Book \(AU\)](#)

Kockázateértékelés; a szétválás és a fokozott veszély időszakai.

[EU 2024/1385](#)

Áldozatvédelem; a kiszolgáltatott áldozatok, köztük a fiatal felnőttek védelme.

[WHO – Violence against women](#)

A párkapcsolati erőszak mint közegészségügyi kérdés; a fiatal felnőttek érintettsége.

Megjegyzés: Magyarország az Isztambuli Egyezményt aláírta, de nem ratifikálta. Az itt hivatkozott standardokat az EU 2024/1385 irányelv és a CEDAW egyezmény azonos tartalommal írja elő.

OKIT (állami krízis)	06 80 20 55 20
Áldozatsegítő Központ (ÁSK)	116 006
Lelki Elsősegély	116 123
NANE	06 80 505 101
Patent (jogsegély)	06 80 80 80 81
Rendőrség / mentők	112

Nem kell pszichológusnak lenned, és nem a te dolgod megoldani a hallgató helyzetét. De egy oktató, aki észreveszi, komolyan veszi és tudja, hová irányítsa — sokszor az első lépés afelé, hogy a hallgató segítséget kapjon.

**ETIKUS MUNKAHELY
PROGRAM**
etikusmunkahely.hu